

The aim of the work is to assess the legal provision of cataract patients with ophthalmic care. The results of questioning of health care workers on patients' rights have shown that a significant majority ($p < 0.05$) of them were informed of documents, especially those in Ukraine that regulate the rights of patients, more than half of the respondents (57-60%) have a notion about international documents, about 65% are familiar with the status of the Declaration of Human Rights, 100% of respondents know the rights of patients regarding medical information, informed consent to medical intervention and the relevant provisions of the Civil Code.

УДК 37

Коломієць Б. С.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИЧИН ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

Мета дослідження – визначення мети введення програми освіти впродовж життя в систему вищої освіти України. Автором уточнено головні завдання навчання впродовж життя, його цілі та прогнозований результат, а також встановлено наслідки цього виду навчання та причини вносити за нього плату. На думку автора, форма навчання буде залишатися неповною навіть після закінчення ВНЗ через свою направленість на отримання знань упродовж усього життя, що, у свою чергу, призводить до конфлікту між потребами студента, його очікуваннями та передбачуваними результатами. Результатом освіти впродовж життя є вміння навчатися. Причини явища «освіта впродовж життя» залишаються не до кінця розкритими. Нами розглянуто еволюцію ролі викладача ВНЗ при довготривалому процесі оволодіння знаннями, який постає як менеджер освітніх послуг, схарактеризовано направленість його діяльності та вказано основні педагогічні завдання. Нова професія в галузі освіти завдячує своїм існуванням конкуренції між вищими навчальними закладами класичної освіти за право навчати студентів та мінливістю знань у світі інформації. Проведено оцінку ефективності заміщення вітчизняних видів і методів оцінювання знань студентів європейськими аналогами у вигляді кредитно-модульної системи та тестових завдань.

Ключові слова: навчання впродовж життя, компетенція, навчальна діяльність, тестові завдання, результат навчання.

Вступ

Питання існування у життєвому просторі культурно-соціального явища самоосвітянина не виникло стихійно. Відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти [1], було започатковано програму підготовки сучасних європейців до потреб міжнародної мобільності, що ґрунтується на повазі до особистих і культурних відмінностей; сприянні взаємному розумінню; підтриманні і розвитку багатства і різноманітності європейського культурного життя шляхом взаємного пізнання національних та регіональних мов.

Висновком з даного положення є рекомендації, розроблені згідно з потребами міжнародної мобільності що, у свою чергу, вказує на спрямованість сучасної європейської мовної освіти на поширення поза межі Європейського простору. Такий підхід надає можливість розглядати сучасну мовну стратегію Європейської освітньої системи за її спрямованістю – експортом.

Маємо вказати на недосконалість Європейської системи освіти, адже вона не змінювалась з часів Яна Амоса Коменського – видатного педагога XVI – XVII ст. Започаткована ним педагогічна модель освіти і дотепер діє, її основою є передача знань від викладача до реципієнта [2]. За 400 років в цій моделі відбулась невелика кількість змін, найважливіша серед них – вища освіта стала загальнодоступною, а не лише привілеєм найбагатших прошарків суспільства. Проте загальнодоступність декларується лише на папері, у документах, фактично ж вища освіта за-

лишається недешевим сервісом у більшості країн Європи (за винятком Фінляндії, Німеччини, Швеції та кількох інших країн, де вища освіта є безкоштовною лише для їх громадян). Усі інші країни пропонують власним громадянам освіту за гроші, що демонструє взаємозв'язок між постулатом Великого Собору Університетів – навчання протягом життя [3], і фінансами, які необхідно заплатити за надані послуги.

На виконання цього завдання спрямовано численні дослідження, результати яких створюють основу для впровадження ефективних програм підвищення якості освітніх послуг (Л.І. Даниленко, Т.М., Десятков, О.М. Коберник, В.І. Луговий, П.І. Мінюков, Т.П. Мінюкова, В.В.Олійник, Г.О. Сиротенко, Г.І. Сорока, Б.Л. Тевлін, Н.М.Чепурна та ін.). Низка вчених (Л. Артемчук, І. Булах, Ю. Вороненко, П. Згага, В. Кузнецов, М. Мруга, І.Філанчук та ін. [7,8,9,10,11]).

Фактично, європейські університети представляють собою корпорацію: Корпорація (запозичення: фр. corporation, від лат. corporare — втілювати в організмі) за українським законодавством — це юридична особа, що створена суб'єктами господарювання з метою регулювання своєї діяльності [4]. Для вирішення проблемного питання освіти – занадто короткий термін навчання, й відповідно відносно невеликий проміжок часу, за який береться плата зі студентів – сучасні менеджери освіти упровадили теорію навчання протягом життя.

Мета та задачі дослідження

Мета дослідження – визначити причин існу-

вання у системі вищої освіти феномена «навчання впродовж життя», його переваги та недоліки.

Для досягнення поставленої мети було проведено:

1. Дослідження тестових завдань ЗНО за 2015\2016 н.р. з дисципліни «Іноземна мова».

2. Проведено опитування серед першокурсників ВНЗ міста Полтави.

Основна частина

Досліджуючи стан освіти впродовж життя, на нашу думку, слід окремо виділити два питання, що потребують висвітлення, а саме:

1. Що є успішним результатом освіти?

2. Навіщо отримувати освіту, яка не буде повною, адже потребує навчання упродовж усього життя (або вдосконалення її результатів)?

Результатом освіти є очікувані та вимірювані конкретні досягнення студентів, що виражаються мовою сукупності знань, умінь і навичок, здібностей та компетентностей, описують на що буде здатен студент по завершенні курсу (повного або неповного) навчання [5]. Виявляється, що студент самостійно має змогу оцінити значимість результатів навчання в тому чи іншому вищому навчальному закладі, співвіднести його з власними бажаннями та очікуваннями й обрати відповідний ВНЗ для здобуття освіти. Дані результати можуть бути виміряні та становити собою конкретні знання, уміння та навички. Питання актуальності отриманих знань на момент закінчення ВНЗ має вирішувати студент самостійно, маючи достатню кількість необхідної інформації.

Розглянемо питання навчання впродовж життя. Причиною виникнення даного виду навчання є мінливість знань. Постійний взаємозв'язок між ВНЗ та окремими вченими різних ВНЗ по всьому світу дає змогу сталого обміну інноваційними знаннями з тої чи іншої галузі знань, розробки новітніх технологій, способів та засобів праці, що значно прискорює прогрес. Проте, немає причин отримувати освіту, результатом якої буде навчання впродовж життя, окрім власного бажання оволодіння знаннями. Такий вид освіти носив би характер «постійнодоповнюваного», де викладач лише вказує на необхідний матеріал для опрацювання.

Тож маємо змогу зробити висновок: слідування спрямованості європейської освітньої системи до навчання впродовж життя має на меті змусити студента вчитися самостійно. Навіщо студенту вміти навчатися самостійно? Адже метою його навчання у ВНЗ є саме оволодіння знаннями у певній галузі, отримання результату навчання, за що і береться відповідна плата.

Результатом навчання у Європейському освітньому просторі буде оволодіння знаннями, що потребують доповнення та вдосконалення, при чому це потребує додаткових коштів, а також особистого часу і зусиль випускників.

Розглянувши ці питання, робимо висновок: завданням сучасної Європейської мовної освіти є навчити студентів не лише знанням, а вмінням їх здобувати самостійно, постійно поповнювати та доповнювати, що призводить до відчуття незакінченості отриманої освіти та до потреби у самовдосконаленні, тобто результатом її буде особа – не спеціаліст, яка не усвідомлює завершеність свого освітнього процесу та сформованості необхідних для роботи знань умінь і навичок; поширити даний вид вищої освіти у всесвітній освітній простір, тобто здійснити експансію або експорт такого виду передачі знань.

Звичною протидією експансії є захисні механізми системи-отримувача, проте, стан сучасної імунної системи української освіти не здатен виробити механізм протидії йому. Тому відбувається інтеграція елементів європейської освітньої системи у вітчизняну, що, на жаль, не покращує функціонування останньої.

З останніх нав'язаних інновацій є введення тестування на протипагу звичної для України екзаменаційної системи. Незрозумілими залишаються причини таких інновацій, немає жодного підґрунтя для їх проведення. Перевірка знань в екзаменаційній формі, при живому спілкуванні викладача та студента, жодним чином не гірша, ніж тестові завдання, особливо при розгляді саме мовної освіти (лише якщо за мету не поставлена заміна викладача ЕОМ).

Можливим елементом впливу на результати даного виду оцінювання є лише особиста складова. Ми не розглядаємо можливість некомпетентності викладачів ВНЗ, адже це входить в протиріччя з критеріями відбору працівників ВНЗ. Тож, найбільш негативною складовою системи оцінки здобутих студентами знань, умінь і навичок на екзамені є тільки можливість нечесного отримання оцінки.

Директор УЦО Вадим Карандій зазначив, що завдання сертифікаційних робіт з української мови і літератури, історії України, математики, біології, географії, фізики хімії та російської мови укладатимуть основні програми зовнішнього незалежного оцінювання, затверджених наказом Міністерства освіти і науки від 3 лютого 2016 року № 77. Завдання сертифікаційних робіт з іноземних мов у 2017 році будуть укладені відповідно до програми, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 01 жовтня 2014 року № 1121. Такий вид мовленнєвої діяльності як розуміння мови на слух (аудіювання) не перевірятиметься... Як і в попередні роки, під час проведення зовнішнього незалежного оцінювання з іноземних мов у 2017 році оцінюватимуться комунікативні уміння таких видів мовленнєвої діяльності, як читання та письмо» [6]. Цей документ вказує на те що, випускники 2017 навчального року з дисципліни «Іноземна мова» будуть оцінені за вторинними ознаками навчання мови.

Прослідковується зміна ролі системи вищої

освіти, перехід від наповнення студентів уміннями, знаннями та навичками до навчання їх самостійно оволодівати знаннями, уміннями навичками. Результатом такої роботи буде не спеціаліст зі сформованими компетентностями у відповідній галузі, а випускник, здатний до самостійного оволодіння необхідними компетентностями, котрий не усвідомлює своєї готовності до роботи за фахом, що входить в протиріччя з цілями та метою системи вищої освіти.

Згідно з моделлю логічного дослідження (причинно-наслідкові зв'язки) маємо змогу визначити, що навчання впродовж життя має причини та наслідки. Причинами навчання впродовж життя є:

1. Постійно зростаюча кількість інформації.
2. Необхідність участі ВНЗ у житті суспільства.

3. Власне бажання освітян.
4. Прогалини в знаннях.

Наслідки навчання впродовж життя:

1. Постійне підвищення кваліфікації.
2. Постійно зростаючий обсяг знань.
3. Заповнення прогалин у знаннях.
4. Постійні витрати часу та фінансів на оволодіння новими знаннями.
5. Психологічна неготовність приступити до роботи за фахом після закінчення ВНЗ.

Бездумне перенесення зарубіжного досвіду у практику українських ВНЗ є неможливим, адже володіння іноземною мовою – це вікно у світ, що надає доступ до цінностей світової і справжньої національної культури, літератури, науки тощо. Саме тому вивчення іноземної мови не може бути лише метою навчання у ВНЗ, а є засобом досягнення інших цілей з її допомогою.

Знання іноземної мови можна визнати успішним, якщо вона здатна задовольнити нагальні життєві потреби людини. За словами В.О. Сухомлинського, «знати – це значить уміти застосувати свої знання. Про знання можна говорити лише тоді, коли вони стають фактором духовного життя, захоплюють думки, будять інтерес» [8].

Якою має бути особистість-самоосвітянин, згідно з переліком ключових компетентностей, визначених Радою Європи :

1. Самовдосконалення
2. Саморозвиток
3. Самоосвіта

Компетентності реалізують здатність і бажання вчитися все життя як основа безперервної підготовки у професійному плані, а також в особистому і громадському житті. Компетентності пов'язані з виникненням суспільства інформації, володіння новими технологіями, розуміння їхнього застосування, їхньої сили і слабості, здатність критично ставитись до інформації та реклами, що поширюється у засобах ЗМІ [9], тобто, самоосвітянин має бути неповноцінним. Завдан-

ням системи освіти, яка готує самоосвітян – сформувати особистість неповноцінну, яка довіряє лише собі та потребує постійного поновлення знань, тому у неї не буде впевненості у власних силах.

Усі ключові компетентності, визначені Радою Європи, включають частину слова «само-», що має своїм підґрунтям самостійність. У зв'язку з цим, на наш погляд, самостійності властиві такі вияви:

- прагнення до відкриття нового;
- наполегливість у досягненні мети;
- незалежність дій і думок;
- трішчучість;
- ініціативність;
- туміння ставити нові питання, нові проблеми й розв'язувати їх власними силами;
- туміння орієнтуватися в новій ситуації.

Виявляється, що за мету Рада Європи ставить формування особистості, котра прагне до відкриття нового, проявляє наполегливість, незалежність, рішучість, ініціативність, уміння побачити проблеми та вирішувати їх, орієнтуватися у незнайомій ситуації. Тобто, «само-вдосконалення», «само-розвиток», «само-освіта» – це вміння бути самостійним і не зупинятися на шляху здобуття знань за власні кошти і у вільний від роботи час, що непросто. За цією системою університети мають виконувати роль центрів освіти, інновацій та професійного спілкування.

Висновки

Освіта впродовж життя є новою ланкою в процесі еволюції надання освітніх послуг. Сьогодення вимагає від системи вищої освіти утворення нового спеціаліста, котрий навчить орієнтуватися у потоках інформації та роботі з нею. Новоутворенням є менеджер освітніх послуг, котрий не надає кваліфікованої передачі знань від викладача до студента, а лише вчить правильно використовувати інформацію з різних джерел і тим самим самовдосконалюється, самоосвічується та саморозвивається. Самоосвітянин – це особа, яка не лише постійно шукає нові знання, але має сформовану потребу до їх здобуття.

Література

1. Альт Р. Прогресивный характер педагогики Коменского / Р. Альт; пер. с нем. и примеч. А.А. Пискунова. – М.: АПН РСФСР. – 1959. – 149с.
2. Observatory Magna Charta Universitatum: The Magna Charta Universitatum [Electronic source] // Observatory – Access mode: <http://www.magna-charta.org/magna-charta-universitatum>
3. Корпорація // Wikipedia – вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%BF%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F>
4. Громова Л.А. Етика управління : Учебно-методическое пособие // Л. А. Громова. – СПб.: РГПУ им. А.И. Герцена, 2007. – 183с.
5. Особливості проведення ЗНО та ДПА у 2017 р. // Освітній портал: Педагогічна преса [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pedpresa.ua/168604-osoblyvosti-provedennya-zno-ta-dpa-u-2017-rotsi.html>

6. Готуємось до ЗНО. Легкі та складні завдання проаналізував та оприлюднив харківський регіональний центр оцінювання якості освіти // Освітній портал: Педагогічна преса [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pedpresa.ua/173984-gotuyemos-do-zno-legki-ta-skladni-zavdannya-proanalizuvav-ta-oprylyudnyv-harkivskiy-regionalnyj-tsentr-otsinyuvannya-yakosti-osvity.html>
7. Сухомлинская О.В. Этюды о В. А. Сухомлинском. / Сост., авт. ст., коммент. Ольга Васильевна Сухомлинская. – Х. : Акта, 2008. — 431 с.
8. Шишов С. Ё. Мониторинг качества образования в школе. / С. Ё. Шишов, В.А. Кальней – М., 1999. – 320 с.
9. Даниленко Л. Освітній менеджмент: Навчальний посібник / За ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки. – К.: Шкільний світ, 2003. – 400 с.
10. Булах І. Система моніторингу та оцінка якості освіти: Роль аналітичних досліджень у формуванні національної освітньої політики // І. Булах, Ю. Вороненко, В. Кузнецов, М. Мруга, Л. Артемчик матер. міжнар. сем. – К., 2001. – С. 2-14.
11. Васьков Ю. В. Педагогічні теорії, технології, досвід (Дидактичний аспект) // Ю.В. Васьков – Х.: Вид-во «Скорпіон», 2000. – 120 с.

Реферат

МССЛЕДОВАНИЯ ПРИЧИН И РЕЗУЛЬТАТОВ ОБУЧЕНИЯ НА ПРОТЯЖЕНИИ ЖИЗНИ

Коломиець Б. С.

Ключові слова: навчання впродовж життя, компетенція, навчальна діяльність, тестові завдання, результат навчання.

Целью исследования является определение причины введения программы образования в течение всей жизни в систему классического высшего образования Украины. Автором уточнены главные задачи обучения в течение всей жизни, его цели и прогнозированный результат, а также названы следствия этого вида обучения и причины вносить за него плату. По мнению автора, эта форма обучения будет оставаться неполной даже после окончания ВУЗа, по причине своей направленности на получение знаний в течение всей жизни, что в свою очередь, приводит к конфликту между потребностями студента, его ожиданиями и прогнозированными результатами. «Результатом образования в течение всей жизни» является умение учиться. Причины оногo явления остаются не до конца раскрытыми. Нами рассмотрена эволюция роли преподавателя ВУЗа при долгосрочном процессе овладения знаниями, который принимает роль менеджера образовательных услуг, охарактеризовано направление его деятельности и указано основные педагогические задания. Новая профессия в сфере образования возникла вследствие конкуренции между ВУЗами за право обучать студентов и непостоянности знаний в мире информации.

Summary

ANALYSIS OF CAUSES AND EFFECTS OF LONG-LIFE LEARNING

Kolomiets B. S.

Key words: long-life learning, competencies, education, testing, training facts.

The aim of the article is to determine the reasons of the life-long learning program introduction into the system of higher education in Ukraine. The author has determined the main tasks of the life-long learning more precisely, its purposes along with prognosis, as well as outcomes and reasons to pay for it. The author supposes that such form of education will remain incomplete even after the graduation due to its directivity to obtain knowledge on the life-long basis that in turn leads to the conflict between the needs of students, their expectations and foreseen outcomes of the graduation. The result of the graduation based on life-long learning system is the ability to learn. The purposes of the existence of 'life-long learning' phenomenon are not clear enough. We have studied the evolution of the academia role in the build-up of higher education in the context of long-term process of obtaining knowledge, who becomes schooling manager. We also gave the characteristics of the directivity of academia practice and indicated the main pedagogical tasks. New profession in the education field has developed due to the rivalry between educational settings to have the rights to train students and the knowledge flow in the modern world of information power.